č. j. 4 Azs 338/2004 – 72

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K
J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: O. B., zast. Mgr. Markem Sedlákem, advokátem, se sídlem Brno, Příkop 8, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 11. 2003, č. j. 36 Az 540/2003 – 27,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 11. 2003, č. j. 36 Az 540/2003 – 27, s e z r u š u j e a věc s e v r a c í tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 20. 11. 2003, č. j. 36 Az 540/2003 – 27, odmítl návrh žalobkyně ze dne 11. 3. 2002 a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění usnesení uvedl, že podáním ze dne 11. 3. 2002 u Ministerstva vnitra se žalobkyně domáhala přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 3. 2002, č. j. OAM-7973/VL-19-P11-2001, kterým bylo rozhodnuto o žádosti o udělení azylu podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Uvedeným rozhodnutím nebyl žalobkyni udělen azyl podle § 12, 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu, a současně bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 tohoto zákona. V tomto podání žalobkyně uvedla, že napadá rozhodnutí správního orgánu v celém rozsahu, neboť správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, v důsledku toho nesprávně posoudil žádost o udělení azylu, a důkazy, které si opatřil pro své rozhodnutí, nebyly úplné, a nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřeboval zodpovědět. Žalobkyně popsala, že byla pronásledována ve své zemi mafií, které zprvu platila „daň“, později však její zisky na to nestačily. Došlo ke zbití jejího manžela v době, kdy byla v České republice, proto zde zůstala a požádala o azyl. Navrhovala, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno, a věc byla vrácena žalovanému k novému řízení. Soud dospěl k závěru, že podání žalobkyně ze dne 11. 3. 2002 postrádá základní náležitosti žaloby vymezené v § 71 odst. 1 písm. d) a e) s. ř. s. Poukázal na ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a konstatoval, že ve smyslu tohoto ustanovení je nedostatkem podmínky řízení o přezkoumání rozhodnutí veřejnoprávní povahy skutečnost, že podání žalobkyně ze dne 11. 3. 2002 postrádá náležitosti žaloby, uvedené v § 71 odst. 1 písm. d) a e), a pro postup soudu podle dílu prvního, hlavy druhé, části třetí s. ř. s. (§ 65 odst. 1 a následující s. ř. s.) tak nejsou

splněny podmínky řízení. Vzhledem k těmto skutečnostem konstatoval, že mu nezbylo, než podání žalobkyně odmítnout.

Proti tomuto usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost. V kasační stížnosti především namítala, že napadené usnesení jí nebylo řádně doručeno. Poukazovala na to, že krajský soud postupoval nesprávně při doručování rozhodnutí, když toto zasílal na adresu Pobytového střediska K., kde se stěžovatelka již od 1. 10. 2003 nezdržuje.

Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 22. 3. 2004, č. j. 4 Azs 69/2004 – 44, kasační stížnost odmítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Dospěl k závěru, že kasační stížnost byla podána předčasně, neboť stěžovatelce dosud nebylo napadené usnesení Krajského soudu v Brně platně doručeno. Vycházel z toho, že po 1. 10. 2003 se stěžovatelka se souhlasem Ministerstva vnitra zdržovala na adrese M. 72, Č. B., nikoliv tedy na adrese PoS K., K. 20, kam jí bylo napadené usnesení Krajským soudem v Brně doručováno. Usnesení Nejvyššího správního soudu nabylo právní moci dne 8. 4. 2004.

Poté Krajský soud v Brně doručil napadené usnesení ze dne 20. 11. 2003, č. j. 36 Az 540/2003 – 27, stěžovatelce do vlastních rukou dne 10. 5. 2004. Dne 11. 5. 2004 (tedy včas) podala stěžovatelka proti tomuto usnesení kasační stížnost, v níž požádala o přiznání odkladného účinku. V doplnění kasační stížnosti uvedla, že nesouhlasí se závěry krajského soudu uvedenými v napadeném usnesení. Vyslovila názor, že její žaloba, kterou se domáhá přezkoumání rozhodnutí žalovaného správního orgánu splňuje jak náležitosti podání vymezené v ustanovení § 37 odst. 2 a 3 s. ř. s., tak i náležitosti žaloby vymezené v ustanovení § 71 odst. 1 písm. a) – f) téhož zákona. Podle názoru stěžovatelky obsahovala žaloba řádné označení rozhodnutí, které napadá, a které považuje za nezákonné. Stěžovatelka ve své žalobě uvedla, v jakém rozsahu rozhodnutí správního orgánu napadá, dále se vyjádřila k tomu, z jakých právních důvodů považuje napadené rozhodnutí za nezákonné, když uvedla, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, a v důsledku toho nesprávně posoudil žádost o udělení azylu. Důkazy, které si opatřil pro své rozhodnutí, nebyly úplné, a nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřeboval. Stěžovatelka dále uvedla, že ve své žalobě se vyjádřila i ke skutkovým důvodům, pro které považuje napadené rozhodnutí za nezákonné, když uvedla, z jakých důvodů opustila svou vlast, a z jakých důvodů požádala v České republice o azyl. Stěžovatelka v žalobě navrhla, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena žalovanému k novému řízení.

S ohledem na tyto skutečnosti je stěžovatelka přesvědčena o tom, že její žaloba splňuje všechny podmínky pro to, aby soud mohl o žalobě meritorně jednat a rozhodnout. Navrhovala, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že se se zřetelem k obsahu nebude ke kasační stížnosti vyjadřovat. K přiznání odkladného účinku neshledal důvod.

Poté byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Byť stěžovatelka v kasační stížnosti písemně neoznačila důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., lze dovodit z jejího obsahu, že kasační stížnost podává z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo zastavení řízení.

V posuzované věci Nejvyšší správní soud konstatuje, že se zřetelem k obsahu a důvodům v kasační stížnosti uplatněným, bylo třeba se zaměřit na přezkoumání zákonnosti postupu krajského soudu a jeho rozhodnutí, jímž bylo podání stěžovatelky ze dne 13. 11. 2002 odmítnuto podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle uvedeného ustanovení, nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže soud o téže věci již rozhodl, nebo o téže věci již řízení u soudu probíhá, nebo nejsou-li splněny jiné podmínky řízení, a tento nedostatek je neodstranitelný, nebo přes výzvu soudu nebyl odstraněn, a nelze proto v řízení pokračovat.

V důsledku přísné dispoziční zásady v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu, na niž upozornil v napadeném usnesení i krajský soud, musí podle současné platné právní úpravy žaloba obsahovat podle § 71 odst. 1 s. ř. s., kromě obecných náležitostí podání, též: a) označení napadeného rozhodnutí a den jeho doručení nebo jiného oznámení žalobci, b) označení osob na řízení zúčastněných, jsou-li žalobci známy, c) označení výroku rozhodnutí, které žalobce napadá, d) žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nesprávné nebo nicotné, e) jaké důkazy k prokázání svých tvrzení žalobce navrhuje provést, f) návrh výroku rozsudku.

V posuzované věci plyne z obsahu spisu, že stěžovatelka podáním, datovaným (zřejmě nesprávně) dnem 11. 3. 2002, které došlo Ministerstvu vnitra dne 11. 5. 2002, podala opravný prostředek proti rozhodnutí správního orgánu, č. j. OAM-7973/VL-19-P11-2001, ze dne 8. 3. 2002, které jí bylo doručeno dne 11. 4. 2002. V tomto podání uvedla, že je státní příslušnicí Ukrajiny, a dále, že při projednávání žádosti o azyl došlo k pochybení správního orgánu. Uvedla, že rozhodnutí správního orgánu napadá v celém jeho rozsahu pro jeho nezákonnost, způsobenou tím, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, a v důsledku toho i nesprávně posoudil žádost o udělení azylu. Důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1 a § 34 odst. 1 zákona o správním řízení (dále jen „správní řád"), nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřeboval zodpovědět. Pod bodem III. opravného prostředku

uvedla stěžovatelka, že uvedený opravný prostředek odůvodňuje svým vlastnoručním písemným podáním, v němž stěžovatelka podrobně rozvedla, z jakých důvodů opustila Ukrajinu, a prosila o posouzení své žádosti a nalezení možnosti k jejímu kladnému vyřízení ohledně poskytnutí azylu, případně nějakého řešení, podle kterého lze ochránit její život. Navrhovala, aby Vrchní soud v Praze zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil odpůrci k dalšímu řízení.

Lze tedy dovodit, že podání obsahovalo obecné náležitosti žaloby (bylo z něho zřejmé, čeho se týká, kdo je činí, proti komu směřuje, co se navrhuje, a bylo též podepsáno a je /zřejmě nesprávně/ datováno). Uvedené podání však mělo i náležitosti žaloby, neboť v něm bylo označeno napadené rozhodnutí správního orgánu, včetně data jeho doručení stěžovatelce, označení výroku rozhodnutí, které žalobkyně napadala – výslovně bylo uvedeno, že napadá rozhodnutí v celém rozsahu výroku, a podání obsahovalo též petit žaloby, když v něm bylo výslovně uvedeno, že stěžovatelka navrhuje, aby napadené rozhodnutí, které současně přesně identifikovala, bylo zrušeno, a věc byla vrácena odpůrci k dalšímu řízení. Jako důvody žaloby stěžovatelka uvedla jednak právní důvody, t. j. porušení jednotlivých ustanovení správního řádu, a ve vlastnoručním přípise uvedla skutkové důvody, pro něž vlast opustila, a pro něž žádá o azyl v České republice.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že není sporu o tom, že řízení ve správním soudnictví je plně ovládáno zásadou dispoziční, a je na žalobci, zda proti rozhodnutí správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší, nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, podá žalobu u soudu či nikoliv. Je pouze na žalobci, aby v případě, kdy se bude domáhat ochrany svých práv žalobou u soudu, v této žalobě jasně vymezil, které výroky správního rozhodnutí napadá, a v žalobních bodech pak specifikoval, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné (§ 71 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud se neztotožňuje se závěrem krajského soudu, podle něhož stěžovatelka rozsah a meze přezkumu napadeného správního rozhodnutí krajským soudem svým opravným prostředkem, neurčila. Podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu – a ve shodě s konstantní judikaturou Ústavního soudu (viz např. nález sp. zn. II. ÚS 738/2000) – je nutno vycházet především ze skutečnosti, že smyslem procesních podmínek řízení obecně, je i snížení entropie (neurčitosti) při uplatňování práv, resp. pravomocí, časového omezení stavu nejistoty v právních vztazích a urychlení procesu rozhodování s cílem reálného dosažení zamýšlených cílů. Stanovení těchto podmínek proto musí být provedeno transparentně, srozumitelně, a předvídatelným způsobem, nesmí být zejména zneužíváno k tomu, aby v praxi docházelo k odepření spravedlnosti (denegatio iustitiae).

Podle ustanovení § 71 odst. 1 s. ř. s. jistě nestačí podat v dané lhůtě soudu jakékoliv podání označené jako „žaloba“ či obdobně, nýbrž je třeba podat v této lhůtě takové podání, jež může soud jako žalobu skutečně posoudit. Podle názoru Nejvyššího správního soudu, pokud stěžovatelka v žalobě uvedla, že žalobní body spatřuje v porušení ustanovení správního řádu s tím, že správní orgán porušil ustanovení § 3 odst. 4, 32 odst. 1 a § 46, dále § 34 odst. 1, kdy tvrdila, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci a v důsledku toho nesprávně posoudil žádost o udělení azylu, a dále, že důkazy, které si správní orgán opatřil pro

rozhodnutí nebyly úplné, a nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřeboval zodpovědět, nelze přisvědčit závěru krajského soudu, že důvody žaloby nebyly uvedeny. Žaloba rovněž obsahovala specifikaci napadeného rozhodnutí, označení žalovaného, žádanou identifikaci žalobkyně, a další náležitosti tak, jak jsou uvedeny shora. V této souvislosti nutno dodat, že se naskýtala otázka, jak posuzovat písemné vlastnoruční podání stěžovatelky, kde uváděla důvody, pro něž opustila Ukrajinu, a pro něž požádala o azyl v ČR. Nejvyšší správní soud si je vědom skutečnosti, že uvedené podání je hraniční v tom směru, zda ho posuzovat spíš jako rozvedení důvodů žádosti o azyl, nebo, zda lze v tomto podání shledat skutkové důvody žaloby. Se zřetelem k výše uvedeným zásadám se pak Nejvyšší správní soud přiklonil k závěru, že z tohoto podání lze dovodit i skutkové důvody, pro něž stěžovatelka považuje napadené rozhodnutí za nezákonné, kdy přihlédl i k tomu, že v žalobním řízení není povinné zastoupení advokátem, a dále ke specifickému postavení účastníku v azylovém řízení.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v podaném opravném prostředku (žalobě) proti rozhodnutí žalovaného vymezila stěžovatelka meze a rozsah přezkumné činnosti soudu (byť hraničně) způsobem dostačujícím a dospěl k závěru, že bylo-li z obsahu podané žaloby, jakož i z obsahu správního spisu, který měl soud k dispozici, nepochybné, že žaloba byla podána včas, byly zřejmé důvody, pro něž je žaloba podána, jakož i to, čeho se žalobkyně domáhá, byl opravný prostředek projednatelný, a soud mohl napadené rozhodnutí žalovaného v rozsahu uplatněných žalobních bodů přezkoumat (shodně též rozsudek NSS ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 113/2004).

Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost stěžovatelky je důvodná, a proto usnesení Krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.), v němž je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V této souvislosti Nejvyšší správní soud dodává, že bude třeba zaslat stěžovatelce poučení o složení senátu (č. l. 23 spisu) znovu, neboť i toto poučení bylo zasláno po 1. 10. 2003 stěžovatelce na adresu PoS K., K. 20, kde se stěžovatelka již od 1. 10. 2003 nezdržovala. V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.). Pokud jde o návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, vycházel Nejvyšší správní soud z toho, že z důvodu vyhovění kasační stížnosti a zrušení napadeného usnesení Krajského soudu v Brně, bylo nadbytečné se samostatně tímto návrhem zabývat, a proto se jím také nezabýval.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku n e j s o u opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. dubna 2005

JUDr. Marie Turková

předsedkyně senátu